

Проф. др Јован Делић
Катедра за српску књижевност
Филолошки факултет у Београду

УДК 050.486:001]:050.3/4
81+82(082)

Историја не почиње са нама: Проблеми уређивања научног часописа

Сажетак

Уређивање старих, угледних и утицајних научних часописа носи бројне тешкоће везане за одржавање континуитета уређивачке политике и усаглашавање традиционалних са критеријумима савременог доба. На примеру *Зборника Матице српске за књижевност и језик*, његов уредник износи искуства везана за *атмосферу уређивања*.

Кључне речи:

Зборник Матице српске за књижевност и језик, уређивање, научни часописи

Традиција обавезује. Није свеједно уређивати *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, који је основао и деценијама уређивао Младен Лесковац, или неки други књижевно-научни часопис.¹

Притискују нас да треба часопису промијенити име: тобоже ријеч *зборник* указује на збир разнородних текстова са неког научног скупа, а не на озбиљан часопис. Понекад сте као уредник у ситуацији да браните часно име и часну традицију и да непотребно губите енергију на туђа *схваћања*. Зашто бисмо мијењали традицију за нечију злу вољу и елементарну (не)обавијештеност? Неко би од моћних људи желио да Матицином часопису, или часописима, узме шездесет година постојања и да га преименовањем врати у први разред. Часописи преживљавају велику кризу у овом времену сваковрсних криза. Али, не треба заборавити да у Матици српској излази најстарији књижевни часопис на свијету, *Летопис Матице српске*, па ће уз њега живуцкати и *Зборник за књижевност и језик*.

Традиција обавезује да у средишту интересовања нашега часописа буде национална књижевност, и то мора остати. Али национална књижевност неће ништа изгуби-

ти ако се мало више отворимо за теоријску проблематику и компаратистику. Национална књижевност има свој европски концепт. Традиција не везује руке, него обавезује на креативне и пажљиве иновације.

Притискују нас да смањимо обим; да умјесто три, објављујемо двије свеске годишње; да се спустимо испод двадесет табака по броју. Неће моћи. И то је дио традиције. Срамота је послје шест деценија скраћивати, смањивати, пристајати на самосакаћење. Не дам док сам ја уредник.

Добро је да часопис има сталне рубрике, поготову ако је и то дио традиције. *Зборник* их има: „Студије и чланци“, „Прилози и грађа“, „Оцене и прикази“. Ја сам и за увођење повремених: „Истраживања“, „Поводи“, „Писма из свијета“. Ваљало би читаоце информисати о магистарским и докторским дисертацијама, о истраживачким пројектима, о србистици, славистици, компаратистици и методологији у свијету. Везе са свијетом се све теже успостављају због пада србистике и славистике у њему.

Редакција је тим који ствара часопис. Добро је да сваки члан редакције покрива једну научну област; да постоји прецизна подјела рада. Корисно је да у редакцији буду комплементарни људи различите старосне доби: увијек се нешто научи и од млађих и од старијих. Главни уредник је више *иџрач* за везу него шеф; тркач, градитељ игре, снабдевач текстовима. Од главног уредника највише зависи

¹ *Зборник Матице српске за књижевност и језик* основан је 1953. године. Његов оснивач и први главни уредник био је тадашњи председник Матице Младен Лесковац. Прва свеска *Зборника* објављена је 1954. године. Лесковац је тада написао: „Задатак *Зборника Матице српске за књижевност и језик* јасан је; на страницама овог часописа проучаваће се српска књижевност и српски језик, тј. штампаће се мање монографије и расправе, чланци, ситнији прилози, архивска грађа и библиографије, као што ће се приказивати важнији радови и оцењивати новија дела из ове области.“ Од оснивања уредници *Зборника* били су академик Младен Лесковац (1953–1978), проф. др Драгиша Живковић (1979–1994), проф. др Томислав Бекић (1995–1999), проф. др Јован Делић (2000–). Излази у три свеске годишње.

судбина часописа. Важно је да чланови редакције познају научнике из своје области у земљи и у свијету. Важно је свугдје имати пријатеље и сараднике. Зато је драгоцјено имати у редакцији иностране чланове, барем у највећим земљама свијета.

За часопис су најважнији сарадници. Њих морате не престано тражити, звати, молити, па и стварати. Треба их његовати и регрутовати са свих универзитета у земљи; треба их налазити у свијету, што је за часопис усмјерен на националну књижевност нарочито тешко. Осим тога, људи су осјетљиви када им не објавите прилог, када тражите исправке, допуне, када им кажете да је њихов рад негативно оцијењен. Треба их на вријеме упозорити да се радови рецензирају, да је то неопходно.

Веома је важно стварати сараднике, налазити их и подизати међу младим истраживачима. У многим областима данас имамо драгоцјене младе људе. Сматрам да сам и као наставник и као уредник урадио за њих веома много.

Часопис мора излазити редовно. Није лако стизати заостатке. Императив редовности ужасан је онда када је везан са финансијским (не)приликама и са непредвидивим невољама, прописима... Имам у том смислу веома непријатна искуства о којима не могу да пишем.

Нијесам присталица двобројева и тробројева, али сам их правио. Ако планирате неки тематски број, не зна-

те какав ћете одзив имати. Два-три пута сам имао среће: тематски дво- и тробројеви су, највјероватније, најбољи које сам склопио и потписао. И вјерујем да ће дуго бити актуелни у нашој науци. Значи, не смијемо бити ригидни и одбацивати сваку помисао на двоброј и троброј, с тим што двоброј подразумијева четрдесет, а троброј шездесет ауторских табака.

Веома је важан технички уредник, мени је десна рука. Затим лектор и коректор. Од њих зависи изглед часописа, па и редовност излагања. Они могу да унаприједили да унакаже број.

Тешко је вредновати часопис. Тешко је прихватити актуелне министарске критеријуме вредновања. Поготову је тешко и понижавајуће ако критеријуме одређује неко ко са вашом струком нема додирних тачака или неко чији текст никада не бисте објавили. Ако прихватите да водите данас у Србији један књижевно-научни часопис, посебно национално усмјерен, нађите прво врхунске љекаре и набољи осигуравајући завод: страдаће вам нерви, стомак, а понајприје – срце.

Морате се навићи да радите цабе, без хонорара, без бенефиција, готово о свом хљебу и опанцима. Некада се од овога посла могло живјети. Данас се за овај посао живи. Па издржите.

Што се мене тиче, ја сам се на Богојављење 2000. одлучио: издржаћу.

Abstract

Editing of old, respected and influential scientific journals is combined with many difficulties on preserving the continuity of editorial policies and harmonization of traditional and nowadays criteria. Having *Zbornik Matice srpske za književnost i jezik* in mind the editor is expressing his experiences connected to the *atmosphere of journal editing*.

Key words:

Zbornik Matice srpske za književnost i jezik, editing, scientific journals

ЛИТЕРАТУРА:

1. „Правилник о поступку и начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача”. Београд: *Службени гласник РС* бр. 110/05 и 50/06, усвојио Национални савет за научни и технолошки развој 21. марта 2008. године, а који је објављен у *Службеном гласнику РС* 38/2008.
2. Министарство за науку и технолошки развој Владе Србије. „Акта о уређивању научних часописа”. http://www.nauka.gov.rs/cir/images/stories/vesti/09-07-17/akt_o_uredjivanju_casopisa.pdf (преузето 1. 10. 2009).
3. Зборник Матице српске за књижевност и језик. http://www.maticasrpska.org.yu/pages/izdanja/knjizevnost_i_jezik.htm#zbor_slav_od_osnivanja (преузето 1. 10. 2009).

Е-гоуоми – јапански календари у форми графика